

Llibre I, Títol XIII: De les tuteles¹ De tutelis²

Passem ara a una altra divisió de les persones, doncs entre les que estan sotmeses a la potestat³ d'altri, unes estan en tutela, altres en curatela i altres no estan sotmeses a cap d'ambdós drets. Ocupem-nos doncs, de les que estan en tutela o curatela; i així coneixerem la resta que no estan sotmeses a cap d'ambdós drets. En primer lloc tractem de les que estan en tutela.

Instituta, 1, 13, pr⁴

La tutela és, segons la definició de Serbi, l'autoritat i el poder⁵ donats i permesos pel dret civil a una persona lliure⁶, per protegir a aquell que per la seva edat⁷ no pot defensar-se per si mateix.

Instituta, 1, 13, 1⁸

Així doncs, els que tenen aquesta autoritat i poder són anomenats tutors, d'on prengueren el nom com a protectors (*tutores*) o defensors, de la mateixa manera que s'anomena *aeditui* als que tenen cura dels edificis.

Instituta, 1, 13, 2⁹

S'ha permès als ascendents nomenar tutors en el testament per als descendents impúbbers que tinguin sota la seva potestat, indistintament respecte els fills i filles. Però, respecte els néts i nétes, tan sols poden els ascendents nomenar-los-hi tutors per testament; quan després de la mort de l'avi no han de recaure sota el poder del seu pare. Per tant, si el teu fill és troba en el moment de la teva mort, sota la teva potestat, els néts tinguts d'ell, no podran tenir tutor per testament teu encara que estiguin sota la teva potestat; perquè al morir tu, han de recaure sota la potestat del seu pare.

Instituta, 1, 13, 3¹⁰

Així com en molts altres casos els pòstums són considerats com ja nascuts¹¹, hem decidit també que tant a ells com als nascuts, se'ls pugués nomenar tutors per testament;

---

¹ Digest 26,1 De les tuteles; Codi 5, 28 i 5, 29

² Després d'haver examinat en els títols anteriors les persones en relació a llur situació privada en l'Estat i en les famílies, en el present títol l'anàlisi es fa sota la perspectiva de la capacitat per governar-se i defensar-se per sí mateixes.

³ Es refereix no tan sols a la pàtria potestat que hem analitzat anteriorment, sinó que inclou la tutela.

⁴ Reprodueix a Gai 1, 142-3 Dels *sui iuris* que es troben en tutela o curatela: dels que es troben en tutela.

⁵ El text recorre a un pleonasma sovint emprat en el textos romans *vis (ius) ac potestas* i que expressen el conjunt de facultats que es conferien al tutor respecte els béns i la persona del pupil. És una potestat diferent a les que hem vist anteriorment, per quan no existia transferència de propietat i disposava dels drets del pupil, sinó que únicament administrava en el seu profit.

únicament

⁶ Per ser tutor calia no ser esclau, però sense necessitat de *sui iuris*.

⁷ En temps de Justinià ja no existia la tutela per raó de sexe.

⁸ Digest 26, 1 De les tuteles, 1, pr. Paule

⁹ Digest 26, 1 De les tuteles, 1, 1 Paule

¹⁰ Gai 1, 144 i 146 Dels *sui iuris* que es troben en tutela o curatela: dels que es troben en tutela: de les maneres de diferir la tutela: de la tutela testamentària en relació als *liberi in potestate*; i Digest 26, 2 De la tutela testamentària, 1, 2 (Pomponi).

¹¹ Primitivament els concebuts no nascuts no podien rebre ni tutor, ni llegats ni herència per testament, segons Gai 2, 241-2 i Instituta 2, 20, 26, revocant-se aquest rigor a efectes de successió segons Gai 2, 130 i Instituta 2, 13, 1; i Justinià amplia aquesta consideració i establí el dret de rebre herències de qualsevol i els considera nascuts no tan sols respecte els ascendents sinó a la resta de persones.

mentre que si naixessin en vida dels seus ascendents, quedarien sota la seva potestat i serien hereus seus (*sui heredes*¹²).
Instituta, 1, 13, 4¹³

Però si el pare hagués nomenat en el testament un tutor per al seu fill emancipat, aquest nomenament haurà de ser confirmat¹⁴ per sentència del president en tots els casos, i per consegüent sense investigació¹⁵.
Instituta, 1, 13, 5¹⁶

---

¹² S'anomenen *sui heredes* els fills que en la successió *ab intestat* no tenien ningú que els precedís i esdevenien *sui iuris* i per tant hereus del cap de família. Digest 50, 17 De les diverses regles del dret antic, 73, 1 i Digest 26, 2 De la tutela testamentària, 4 (Modestí) i 31 (Scévola).

¹³ Gai 1, 147 Dels *sui iuris* que es troben en tutela o curatela: dels que es troben en tutela: de les maneres de diferir la tutela: de la tutela testamentària en relació als *liberi in potestate*; i Digest 26, 2 De la tutela testamentària, 1, 1 (Paule).

¹⁴ A aquesta matèria s'ha dedicat un títol especial del Digest 26, 3 De la confirmació del tutor o del curador, i del Codi 5, 29, pels quals es subsanava la nul·litat del testament o codicil, entre altres per fer-ho sobre un fill emancipat, per la validació del magistrat.

¹⁵ Es refereix a les qualitats del tutor i la conveniència del seu nomenament que no cal investigar quan es nomenat pel pare, i sí quan ho és per tercers. Digest 26, 3, 1,2 (Modestí).

¹⁶ Digest 26, 3 De la confirmació del tutor o del curador, 1, 1 i 2 (Modestí).